

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИЙ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

_____ Череп А.В.

«_____» _____ 2022

ЕТИКА ТА ЕТИКЕТ В ОБЛІКУ ТА БІЗНЕСУ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

Укладач доктор економічних наук, професор *Проскуріна Н.М.*

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри обліку та
оподаткування

Ухвалено науково-методичною радою
економічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2022 р.
Завідувач кафедри обліку та оподаткування

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.
Голова науково-методичної ради
факультету

_____ Н. М. Проскуріна
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Колобердянко І.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 4	Вибіркова	
		Цикл вільного вибору студентів в межах спеціальності	
Спеціальність 071 Облік і оподаткування	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		4-й	6-й
Освітньо-професійна програма Облік і аудит	Змістових модулів – 6	Лекції	
		24 год.	6 год.
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалавр	Кількість поточних контрольних заходів – 6	12 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		84 год.	110 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Етика та етикет в обліку та бізнесу». систематизація теоретичних знань, практичних умінь і навичок щодо використання етичних та естетичних основ запровадження етики та етикету в обліку та бізнесі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика та етикет в обліку та бізнесу» засвоєння студентами теоретичних засад та практичних вмінь етичної ділової поведінки, оволодіння прийомами та нормами розв'язання практичних ситуацій, вирішення етичних проблем ділового життя бухгалтерії, а також: оволодіння сучасним управлінським мисленням у взаємозв'язку з етичними нормами; обґрунтування ролі сучасного бізнесмена та бухгалтера в системі управління компанії; формування вмінь щодо

налагодження цивілізованих ділових стосунків у бізнес-середовищі; обґрунтування вибору форм і методів морального впливу на контрагентів, конкурентів та на підлеглих; формування корпоративної етики, кодексу етичної поведінки бізнесмена, підприємця, бухгалтера.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.</p> <p>ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним</p> <p><u>Спеціальні компетентності:</u></p> <p>СК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з етичними нормами.</p> <p>СК03. Здатність дотримуватись етичних, правових та моральних норм в процесі ділового спілкування.</p> <p>СК07. Здатність дотримуватись норм етикету при організації ділових зустрічей, презентацій та ділових прийомів.</p> <p><u>Програмні результати навчання:</u></p> <p>ПРН03. Вміти вирішувати моральні проблеми етики бухгалтерії в бізнесі (розкривати й визначати етичні питання у практиці бізнесу; враховувати принципи сучасної етики у професійній діяльності; визначати можливості й альтернативи етичного вибору).</p> <p>ПРН16. Вміти застосувати принципи та норми етикету в діловому спілкуванні</p> <p>ПРН 17. Вміти дотримуватись етичних вимог при організації виставок, ярмарків та презентацій.</p> <p>ПРН18. Вміти організовувати ділові прийоми.</p> <p>ПРН19. Вміти створювати позитивний імідж ділової людини.</p>	<p>Наочні методи (схеми, моделі, малюнки, презентації).</p> <p>Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій, ситуаційні завдання).</p> <p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, практичний).</p> <p>Самостійно-пошукові методи (індивідуальна робота).</p> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – теоретичне тестування за змістовим модулем – підсумкове практичне завдання (ПРСЗ); – залік.

Міждисциплінарні зв'язки. Засвоєння навчального змісту дисципліни ґрунтується на знаннях, сформованих при вивченні таких фахових дисциплін, як «Економіка підприємства», «Теорія бухгалтерського обліку», «Кадрове діловодство». Набуті при вивченні дисциплін знання, сформовані вміння та навички є важливими для вивчення майбутніми фахівцями з управління та адміністрування дисциплін, що досліджують облікову інформацію.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Етика – підґрунтя сучасного обліку та бізнесу компанії.

Сутність і розвиток етики та моралі у суспільстві. Етапи становлення етичних поглядів українського суспільства. Особливості взаємодії моралі з політикою, правом. Ділова етика в бізнесі. Професійна мораль та професійна етика.

Корпоративна культура та етичний клімат компанії. Етичні норми: правила та використання в управлінській сфері. Етика відносин усередині бухгалтерії. Принципи корпоративної культури і оцінка її прояву. Класифікація стилів керівництва. Зміст неетичної поведінки керівника та її наслідки. Методи морального впливу керівника на працівників. Ставлення управлінського персоналу до найманого працівника. Приватне життя та життя компанії.

Конфлікт: види, стадії, стиль поведінки. Карта конфлікту. Способи розв'язання конфліктів.

Функціональні обов'язки бухгалтерів. Ставлення бухгалтера до своїх обов'язків. Етика зовнішніх відносин.

Етичні норми у взаємовідносинах із діловими партнерами, конкурентами.

Змістовий модуль 2. Бізнес-етикет: сутність та правила.

Поняття етикету. Історичні аспекти розвитку етикету. Види етикету. Сучасний діловий протокол та етикет.

Діловий етикет як складова корпоративної культури. Діловий етикет як різновид етикету. Його відмінності. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету. Сутність і значення спілкування у професійній діяльності менеджера.

Змістовий модуль 3. Стиль, манери та імідж ділової людини.

Імідж. Основні правила формування позитивного іміджу бухгалтера і бізнесмена. Візуальна психодіагностика: пізнання людей за їх зовнішністю та поведінкою. Основні вимоги до одягу ділової людини. Зовнішній вигляд ділового чоловіка. Повсякденний одяг бухгалтера. Вечірній одяг. Бізнес-аксесуари. Постава, хода та манери. Культура поведінки поза службою.

Обов'язки чоловіків та привілеї жінок. Правила поведінки у громадських місцях. Поведінка в родині Правила приймання гостей. Правила поведінки за столом.

Імідж. Ваш діловий імідж. Корпоративний імідж компанії. Нестандартні елементи іміджу. Діловий та вечірній одяг. Атрибутика ділового відрядження. Ділові подарунки.

Змістовий модуль 4. Етичні норми ділового спілкування. Культура публічного виступу

Культура ділового спілкування як важлива умова професіоналізму бухгалтера і бізнесмена. Суть ділового спілкування. Техніка ефективного спілкування. Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. Характеристика стилів спілкування. Вербальна та невербальна форми спілкування в етиці обліку та бізнесу. Мовне спілкування як показник рівня культури співрозмовників. Втрата інформації при повідомленні. Демонстраційні моделі спілкування. Спілкування: етапи, прийоми і методи, типові помилки. Слухання: рефлексивне і нерелфлексивне. Елементи мовного етикету в діловому листуванні. Ефективність виступу. Специфіка підготовки публічного виступу. Композиція промови. Комунікативні засоби. Логічна культура виступу. Мовна культура. Культура взаємодії оратора з аудиторією. Оратор-промова-аудиторія-обставини. Особливості спілкування з пресою. Етикет публічного мовлення.

Змістовий модуль 5. Організація й проведення ділових комунікативних заходів.

Комунікативні заходи як основа ділової взаємодії. Культура організації і проведення ділової бесіди. Вітання та рекомендування. Ведення телефонних розмов. Неформальна бесіда: вміння слухати та говорити. Контакти із засобами масової інформації. Візитні картки та правила користування ними. Етикет ділових зустрічей. Форми колективного обговорення проблем: наради, збори, переговори, дискусії. Ділові переговори: етичні норми і стандарти. Роль і місце прийому у діловому житті. Види ділових прийомів та їх організація. Особливості правил поведінки на прийомах. Етикет подання та вживання напоїв на прийомах. Тости.

Змістовий модуль 6. Ділове та безконфліктне спілкування.

Стратегії та технології ведення переговорів. Дискусія як форма колективного обговорення ділової проблеми. Збори. Наради. Переговори. Технології проведення «мозкового штурму». Теле- и прес- конференція. Особливості публічного виступу. Особливості спілкування лектора з аудиторією. Сутність конфлікту, його моделі. Конфлікти інтересів у публічній владі: етичні аспекти. Шляхи управління конфліктною ситуацією в організації Методи ефективного втручання в конфлікт. Структурні методи вирішення конфлікту. Міжособистісні стилі вирішення конфліктів.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год.				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д. ф.	з /дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.					
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
		о/д. ф.	з /дист. ф.									
1	15	6	1	4	1	2	0	9	13	5	5	10
2	15	6	2	4	1	2	1	9	13	5	5	10
3	15	6	2	4	1	2	1	9	13	5	5	10
4	15	6	2	4	1	2	1	9	14	5	5	10
5	15	6	2	4	1	2	1	9	14	5	5	10
6	15	6	1	4	1	2	0	9	13	5	5	10
Усього за змістові модулі	90	36	10	24	6	12	4	54	80	30	30	60
Підсумк. семестр. контроль залік	30							30	30	20	20	40
								84	110			
Загалом		120						100				

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/дф.	з/дист.ф.
1	2	3	4
1	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	4	1
2	Ділове та безконфліктне спілкування.	4	1
3	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	4	1
4	Ділове та безконфліктне спілкування.	4	1
5	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	4	1
6	Ділове та безконфліктне спілкування.	4	1
Разом		24	6

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	2	0
2	Ділове та безконфліктне спілкування.	2	1
3	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	2	1
4	Ділове та безконфліктне спілкування.	2	1
5	Організація й проведення ділових комунікативних заходів.	2	1
6	Ділове та безконфліктне спілкування.	2	0
Разом		12	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Тестування в СЕЗН ЗНУ moodle	За змістовим модулем передбачено проведення 2-х тестувань (навчальний матеріал за ЗМ1 розділ 3 робочої програми)	Тестування передбачає надання відповідей на 10 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,1 бала	1+1=2
	Розв'язання практичних завдань (кейсів)	За змістовим модулем студенти мають виконати завдання 2 кейсів Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	Оцінювання завдань 1 кейса: - 4 бали (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 3 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 2 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки; - 1 бал: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	4x2=8
Усього за ЗМ 1	4			10
2	Тестування в СЕЗН ЗНУ moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 2 розділ 3 робочої програми	Тестування передбачає надання відповідей на 10 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,2 бала	2
	Розв'язання практичних завдань (кейсів)	Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	- 8 балів (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 5-7 балів: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 3-4 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки;	8

			- 1-2 бали: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	
Усього за ЗМ 2	2			10
3	Тестування в СЕЗН ЗНУ moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 3 розділ 3 робочої програми	Тестування передбачає надання відповідей на 10 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,2 бала	2
	Розв'язання практичних завдань (кейси)	Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	- 8 балів (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 5-7 балів: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 3-4 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки; - 1-2 бали: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	8
Усього за ЗМ 3	2			10
4	Тестування в СЕЗН ЗНУ moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 4 розділ 3 робочої програми	Тестування передбачає надання відповідей на 10 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,2 бала	2
	Розв'язання практичних завдань (кейсів)	Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	- 8 балів (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 5-7 балів: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 3-4 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки; - 1-2 бали: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	8
Усього за ЗМ 4	2			10
5	Тестування в СЕЗН	навчальний матеріал за ЗМ 5	Тестування передбачає надання відповідей на 10	2

	ЗНУ moodle	розділ 3 робочої програми	питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,2 бала	
	Розв'язання практичних завдань (кейсів)	Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	8 балів (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 5-7 балів: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 3-4 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки; - 1-2 бали: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	8
Усього за ЗМ 5	2			10
6	Тестування в СЕЗН ЗНУ moodle	навчальний матеріал за ЗМ 6 розділ 3 робочої програми	Тестування передбачає надання відповідей на 10 питань, правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,2 бала	2
	Розв'язання практичних завдань (кейсів)	Завдання: знаходження відповідностей між поняттями та визначеннями, розв'язання задач, виконання ситуаційних завдань	- 8 балів (максимальна оцінка): студент правильно та у повному обсязі виконав завдання, зробив висновки; - 5-7 балів: студент виконав завдання не в повному обсязі з незначними помилками, зробив висновки; - 3-4 бали: студент виконав завдання не в повному обсязі із значними помилками, зробив висновки; - 1-2 бали: студент не виконав завдання, але зробив спробу зробити висновки.	8
Усього за ЗМ 6	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	14			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Усна відповідь на теоретичне питання	За змістом всього курсу (розділ 3 робочої програми)	<p>- 20 балів (максимальна оцінка): студент правильно відповів на теоретичне питання;</p> <p>- 19-15 балів: студент дав не повну відповідь без суттєвих помилок або з незначними помилками;</p> <p>- 9-14 балів: студент отримує у випадку, якщо він відповідає не менше ніж на 30 % питання, зокрема знає тільки визначення понять та з загальних рисах може відповісти на поставлене запитання;</p> <p>- 8-1 бал: студент отримує у випадку, якщо він знає тільки визначення понять;</p>	20
	Підсумкове практичне завдання	Виконання завдання передбачає складання запропонованого викладачем документа (враховуючи вид документа, ділову ситуацію та інші дані). ПРСЗ здається на заліковому тижні із застосуванням презентаційного матеріалу.	<p>Виконання і захист практичного завдання максимально оцінюється у 20 балів.</p> <p>17-20 балів: звіт оформлено відповідно до вимог. На захисті застосовується наочні методи: презентація роздатковий матеріал. Доповідь повна, ґрунтовна, виклад матеріалу логічний, розрахунки правильні, зроблено власні висновки. Відповіді на запитання при захисті роботи надані в повному обсязі.</p> <p>13-16 балів: звіт оформлено відповідно до вимог. На захисті застосовується наочні методи: презентація, роздатковий матеріал. Доповідь повна, ґрунтовна, виклад матеріалу логічний, розрахунки правильні, <i>але</i> власні висновки відсутні. Відповіді на запитання при захисті роботи надані не в повному обсязі.</p> <p>14-10 балів: звіт оформлено відповідно до вимог. На захисті застосовується наочні методи: презентація, роздатковий матеріал. Доповідь повна, ґрунтовна, виклад матеріалу логічний, <i>але</i> розрахунки мають незначні неточності, власні висновки відсутні. Відповіді на запитання при захисті роботи надані не в повному обсязі.</p> <p>6-12 балів: звіт оформлено відповідно до вимог. На захисті застосовується наочні методи: презентація, роздатковий матеріал. Доповідь повна, матеріал викладено логічно, структуровано, <i>однак</i> з незначними недоліками, розрахунки</p>	20

			<p>мають неточності, власні висновки відсутні. Відповіді на запитання при захисті роботи не повні (але більше ніж на 50 % від заданих було надано відповіді).</p> <p>1-5 балів: звіт оформлено відповідно до вимог. На захисті не застосовується наочні методи: презентація, роздатковий матеріал. Доповідь повна, матеріал викладено логічно, структуровано, <i>однак</i> з недоліками, розрахунки мають неточності, власні висновки відсутні. Відповіді на запитання при захисті роботи не повні (більше ніж на 20 % від заданих було надано відповіді).</p>	
Усього за підсумк. семестр. контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т., Мельничук Т., Чуприк Н., Анохіна Л. Етика ділового спілкування. навч. посібн. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
2. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. К.: Центр навчальної літератури, 2019 224 с.
3. Радченко С. Г. Етика бізнесу: навч. посіб. /вид. 2-ге, переробл. і доповн. / К: КНТУ, 2014. 396 с.
4. Седова Л. М., Малюкіна А. А. Етика бізнесу: навч. посібн. Ч. 1. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 490 с.
5. Седова Л. М., Лепейко Т. І., Авраменко Є. В., Сорокіна А. С. Етика бфзнеса : навч. посібн. Ч. 2 Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 456 с.
6. Сушик І. В., Сушик О. Г., Мартинюк Я. М., Вісин В. В. Етика бізнесу: навч. посіб. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.

Додаткова:

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. Івано-Франківськ, "Лілея-НВ", 2015. 160 с.
2. Голофіт Й. Етика в бухгалтерському обліку. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. № 2(82). 2018. С. 39-50.
3. Єременко Л. В. Конфліктологія: навч. посібн. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. 219 с.
4. Ісаєнко Т. К. Лисенко А. В. Риторика: навч. посібн. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с.
5. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Слободянюк О. М. Ділове спілкування : навчал. посібн. Вінниця : ВНТУ, 2015. 128 с.
6. Тележкіна О. О., Лисенко Н.О., Кушнір О.О., Литвиненко О.О., Піддубна Н. В. Ділове спілкування : усна і писемна форми : навч. посіб. Х. :Вид-во НФаУ, 2015. 384 с.
7. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 528 с.
8. Beverungen A., Case P. Editorial introduction: where isbusiness ethics?. Business Ethics: A European Review. 2011. Volume 20 Number.
9. Beverungen A., Dunne S., Hoedemaekers C..The financialisation of Business ethics. Business Ethics: A European Review. 2013.Volume 22 Number 1.
10. Cost accounting: a managerial emphasis/ Charles T. Horngren, Stanford University, Srikant M. Datar, Harvard University, Madhav V. Rajan, Stanford University. 2015. Fifteenth edition.
11. Dessler G. Human resource management (14 th ed.). Saf-fron House, London, UK, 2015. pp. 10-17.
12. Gama N., McKenna S., Peticca-Harris A. Ethics and HRM: theoretical and conceptual analysis: an alternative approach to ethical HRM through the discourse

and lived experiences of HR professionals. *Journal of Business Ethics*, 2011. vol. 111, pp. 97-108.

13. Jawad Sh. *Organizational behaviour in business organizations* (1 st ed.). Dar-Alhamed for publishing and distribution, Amman, Jordan, 2022. pp. 20-25.

14. Pimenta M. *Ethics in human resource manement: a study on ethical perceptions of HRM practices* (Unpublished Master Thesis). ISCTE Business School, Lisbon, Portugal, 2015. pp. 11–17. Stephen M. Byars, Kurt Stanberry. *Business Ethics: Textbook*. - Rice University. content produced by OpenStax. – 2018, 337 p.

Інформаційні джерела:

1. Законодавство України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)). URL:<http://www.accaglobal.com>
3. Аудиторська палата України. URL:<http://www.apu.com.ua/>
4. Рада з міжнародних стандартів етики бухгалтерів (International Ethics Standards Board for Accountants). URL:<http://www.ethicsboard.org/>
5. Науковий рецензований журнал "Бізнес-етика та лідерство". <https://armgpublishing.com/ua/uajournals/uabel/>
6. Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України. URL:<http://www.ufpaa.org/>